

KUURO POTILAS – APUA!

KUKA ON KUURO?

Kuuro on henkilö, joka on syntynyt kuurona tai vaikeasti huonokuuloisena, tai kuuroutunut ennen puheen oppimista. Kuuroja arvellaan olevan Suomessa 4000–5000. Kuurot ovat yleensä viittomakielisiä, eivät suomen- tai ruotsinkielisiä. Heille puhuttu kieli on vieras kieli. Sana ”kuuro” sisältääkin kielen lisäksi ajatuksen omasta kulttuurista.

Myös osa kuurosokeista on viittomakielisiä. Heille viitotaan näkötilanteen mukaan, esimerkiksi kapeaan näkökenttään tai kädestä käteen eli taktiilisti.

Sanaa ”kuuromykkä” tulee välttää, sillä monet kuurot kokevat sen loukkaavana. Kuuro ei ole mykkä. Kuuro-sanaa voi reilusti käyttää. Nykyään on yleistymässä myös nimitys ”viittomakielinen”. Viittomakieliset voivat olla sekä kuuroja että kuulevia (esim. kuurojen vanhempien kuulevat lapset).

VIITTOMAKIELI

Viittomakieli on *kieli*, **se ei ole** ”vaihtoehtoinen kommunikaatiotapa”, eikä se ole kansainvälistä. Suomessa käytetään suomalaista ja suomen-

ruotsalaista viittomakieltä sekä jonkin verran muita viittomakielisiä.

Viittomakieli turvattiin perustuslaissa ja tunnustettiin kuurojen äidinkieleksi Suomessa vuonna 1995. Vuonna 2015 voimaan tullut viittomakielilaki edellyttää viranomaisten edistävän viittomakielisten oikeutta käyttää omaa kieltään ja saada tietoa omalla kielellään.

Suomen/ruotsin kieli on viittomakieliselle kuuroille vieras kieli. Sen vuoksi suomen kielen taito ei kaikilla ole kovin hyvä, mikä vaikeuttaa kirjoittamalla kommunikointia tai huuliilta lukua.

TULKIN KÄYTTÖ

Hallintolaki edellyttää, että viranomaiset käyttävät selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja tarvittaessa tulkkausta asiakkaan omalle kielelle. Potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa sanotaan, että potilaalla on oikeus laadultaan hyvään hoitoon ja hänen yksilölliset tarpeensa, äidinkielenä ja kulttuurinsa on otettava huomioon. Potilaan on saatava itseään koskevista asioista tietoa ymmärrettävällä tavalla. **Jos henkilöstö ei osaa potilaan kieltä tai potilas ei voi tulla aistivian vuoksi ymmärretyksi, on käytettävä tulkkia.**

Viittomakielentulkkin käyttö on tärkeää erityisesti kun keskustellaan terveysasioista, jotta ei tule väärinymmärryksiä. Tulkkia ei tarvitse ainoastaan kuuro, vaan myös kuuleva työntekijä!

Jos tulkki ei vielä ole paikalla, vähemmän tärkeistä asioista voi keskustella kirjoittamalla lyhyitä, yksinkertaisia lauseita paperille tai tietokoneen/matkapuhelimen näytölle. Huuailta lukuun ei pidä luottaa.

Tulkkia käytettäessä puhu suoraan potilaalle ja kysy asioista häneltä. Tulkki ei voi toimia potilaan puolesta, hän on ainoastaan kielenkääntäjä. **On työntekijän vastuulla huolehtia, että potilas ymmärtää.**

Virallisten lomakkeiden tekstin selvittäminen kuuluu virkailijalle, tulkki kääntää sen potilaalle. Lääke- tai hoito-ohjeita annettaessa lääkärin/hoitajan pitää varmistaa, että kuuro potilas ymmärtää asian. Nyökkäily ei aina tarkoita asian ymmärtämistä. Tulkin puuttuminen voi vaarantaa potilaan terveyden. Omaisia ei pidä käyttää tulkkina.

Tulkin tilaaminen

Kuuro henkilö itse voi tilata tulkin maksutta Kelan vammaisten tulkkauspalvelukeskuksesta (Vatu). Tulkkauspalvelulaki on kuitenkin toissijainen.

Jos viranomaisen kutsuu kuuron henkilön vastaanotolleen tai henkilö on joutunut sairaalahoitoon, tulkin tilaaminen kuuluu viranomaisen vastuulle. Sairaalat ja muut julkiset laitokset voivat tilata tulkin haluamaltaan tulkkauspalveluntuottajalta.

KUUROT VANHUKSET

Vanhukset joutuvat käyttämään muuta väestöä enemmän terveydenhuollon palveluja. Jotta kuuro vanhus tulisi ymmärretyksi ja häntä voitaisiin auttaa, palvelut pitää tarjota hänen äidinkielellään. Iän mukanaan tuomien sairauksien ja muistin heikkenemisen myötä vieras (suomen/ruotsin) kieli helposti unohtuu ja oman kielen merkitys korostuu. (Lukkarinen 2001)

Muistitesti viittomakielellä

Kuuleville tarkoitetut muistitestit eivät sovellu kuuroille kielen ja kulttuurin erilaisuuden vuoksi. Kuuroille on käytettävä viittomakielistä muistitestiä. Testauksen voi tilata Kuurojen Palvelusäätiön Passi-ohjelmasta (<https://kpsaatio.fi/apua-arkeen-viittomakielella/passi-ohjelma/>).

Kotipalvelu ja palveluasuminen viittomakielisille

Vanhusten sijoittamista palvelu- ja hoitolaitoksiin pitää pohtia erityisesti siltä kannalta, että heillä olisi mahdollisuus omakieliseen hoitoon ja kanssakäymiseen muiden viittomakielisten kanssa. Palveluasuntoja ja viittomakielistä kotipalvelua tarjoavat Kuurojen Palvelusäätiö (<https://kpsaatio.fi/>) ja Suomen Kuurosokeat (<https://kuurosokeat.fi/>). Jos asiakkaan omalla paikkakunnalla ei ole mahdollisuutta viittomakieliseen kotipalveluun tai palveluasumiseen, maksusitoumuksella asiakas voi muuttaa viittomakieliseen yksikköön tai saada kotipalvelua kauempaakin. Mikäli asiakas ei halua muuttaa toiselle paikkakunnalle, tulee tulkkauspalvelua hyödyntää mahdollisimman paljon.

Mistä apua haastaviin tilanteisiin?

Jos asiat potilaan/asiakkaan kanssa eivät suju tulkin välityksellä, pyydä mukaan **Kuurojen Liiton aluetyöntekijä**, joka yleensä tuntee alueensa viittomakieliset kuurot ja voi kertoa kuurojen palveluista ja erityistarpeista sekä olla potilaan tukena.

“Asiakkaan palveleminen hänen omalla kielellään pitäisi olla automaattista ja luontevaa. Tämä edellyttää, että henkilökunta on tietoinen asiakkaan äidinkielestä (ja), että tämä rekisteröidään.” (Lukkarinen M. Omakielisten palveluiden turvaaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki. 2001. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2001/1).

Yhteystietoja:

<https://www.kuurojenliitto.fi/>